

Verslag van het ingevolge artikel 5, sub d., J° 2 archiefbesluit 1995, gevoerde driehoeksoverleg tussen het Ministerie van justitie en de Rijksarchiefdienst met betrekking tot de selectielijst, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het archiefbesluit 1995, van archiefbescheiden van het Ministerie van Justitie op het beleidsterrein toelating van vreemdelingen 1945-1993

De voorliggende ontwerp-selectielijst is een selectielijst als bedoeld in artikel 2, eerste lid van het Archiefbesluit 1995 (Stb. 671), ter uitvoering van de Archiefwet 1995 (Stb. 276). De lijst betreft een wijziging van de selectielijst 'Toelating van vreemdelingen 1945-1993, zoals vastgesteld door de staatssecretaris van OC en W en de minister van Justitie op 17 december 1996, kenmerk 96/891/RWS/CB.

Reikwijdte van de selectielijst

Deze selectielijst omvat de handelingen van:
de minister van Justitie,
de Permanente vreemdelingen adviescommissie,
de Interdepartementale werkgroep Immigratie,
de Interdepartementale stuurgroep Immigratie.

Deze ontwerp-selectielijst is gebaseerd op het Rapport institutioneel onderzoek *Toelating vreemdelingen*, Pivot-rapport nr. 23 en op de selectielijst Toelating vreemdelingen 1945-1993, zoals vastgesteld door de staatssecretaris van OC en W en de minister van Justitie op 17 december 1996, kenmerk 96/891/RWS/CB.

Het driehoeksoverleg

Op 2 december 1998 werd in het kader van de archiefwettelijke procedure een verzoek van de minister van Justitie om aanpassing van de selectielijst Toelating van vreemdelingen, alsmede het verslag van het daartoe gevoerde driehoeksoverleg ter inzage gelegd. Naar aanleiding van deze terinzagelegging kwam een aantal reacties binnen; van een aantal verontruste migrantenorganisaties door tussenkomst van de Stichting Platform Islamitische Organisatie Rijnmond te Rotterdam; van de Stichting Beeldverzamelgebouw te Amsterdam; van de Stichting Inspraakorgaan Turken in Nederland te Den Haag; en van de heer drs. O. Th. V. Hendriks te Nijmegen. Ook werden er door het lid Valk (PvdA) van de Tweede Kamer aan de staatssecretaris van OC en W vragen gesteld over de voorgenomen vernietiging van archiefbestanddelen inzake immigratie (ingezonden 4 februari 1999). Daarop besloot de algemene rijksarchivaris de adviesaanvraag aan de Raad van Cultuur van 1 februari 1999 (99.104.RD) in te trekken (brief van 18 februari 1999, R&B/OSTA/1999/197) en de selectielijst toelating vreemdelingen te heroverwegen. Ook de aanvraag voor advies betreffende de selectielijst Nationaliteiten werd ingetrokken in verband met de raakvlakken van beide lijsten.

Dit verslag betreft uitsluitend de selectielijst Toelating van vreemdelingen. Voor de selectielijst Nationaliteiten zal een apart driehoeksoverleg plaatsvinden.

Ten behoeve van de heroverweging werden de migrantenorganisaties die hadden gereageerd op de ontwerp-selectielijst uitgenodigd deel te nemen aan een overleg. Het KNHG werd

verzocht deskundigen aan te wijzen voor deelname aan het overleg. Dit overleg is een driehoeksoverleg in de zin der wet.

Het driehoeksoverleg is gevoerd in een aantal ronden, waaronder een bezoek aan de Centrale Archief Selectiedienst (CAS), waar het archief van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) wordt bewerkt.

Bij het overleg waren aanwezig:

namens het Netwerk Molukkers: mw. H. Oosterbroek-Matulesy

namens de Stichting Platform Islamitische Organisaties Rotterdam (SPIOR): dhr.ir. H. Severiens

De Stichting Beeldverzamelgebouw werd vertegenwoordigd door dhr. dr. L. Lucassen.

namens het Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap:

dhr. drs. R.J.F. van Drie

dhr. dr. L. Lucassen

namens de Immigratie- en Naturalisatiedienst van het Ministerie van Justitie:

dhr. drs. Chr. Andree, hoofd bedrijfsvoering enst

dhr. C. Rooijackers, archivaris

namens de algemene rijksarchivaris:

dhr. drs. A.G. de Vries, hoofd afdeling Relaties en Beheer, Algemeen Rijksarchief (ARA)

dhr. drs. F. van der Doe, hoofd productgroep Onderzoek, Selectie, Toezicht en Advies, ARA

dhr. F. van Dijk, hoofd productgroep Bewerken, ARA

mw. E.A.T.M. Schreuder, medewerkster productgroep Onderzoek, Selectie, Toezicht en Advies, ARA

Tijdens het driehoeksoverleg werd als eerste punt vastgesteld dat er uit het archief van het ministerie van Justitie op basis van de toen geldige vernietigingslijsten is vernietigd. De persoonsdossiers vanaf 1972 staan nog bij de IND. Tot 1950 is er archief overgebracht naar het Algemeen Rijksarchief. Vanaf 1950 zijn delen van het archief overgebracht naar het Algemeen Rijksarchief.

Ter voorbereiding van de vaststelling van de waarderingen van de handelingen werd bij de CAS een aantal dossiers bekeken door de deelnemers aan het overleg. Het betrof een aantal dossiers uit het te vernietigen materiaal. De deskundigen namens de migrantenorganisaties en de deskundigen namens de KNHG zetten vervolgens hun bevindingen op papier.

Voorts werd de werking van de nu vigerende selectielijst toegelicht: in het algemeen worden persoonsdossiers vernietigd, met uitzonderingen. De uitzonderingen betreffen alle zaken 'met twijfel', dossiers van politiek belangrijke figuren en afwijkingen van de normale procedure (deze zijn als aparte handelingen in het BSD opgenomen) De afwijkingen betreffen ongeveer 20% van het bestand.

In een volgende ronde van het driehoeksoverleg zijn de bevindingen van de deskundigen besproken.

In de rapportages van Severiens en Van Drie zag de Rijksarchiefdienst (RAD) een aantal argumenten om dossiers van vreemdelingen te bewaren:

- belang van recht- en bewijszoekende burgers,
- belang voor persoonsgebonden onderzoek.

Daarnaast las de RAD in de rapportage van Lucassen een nieuw argument voor bewaren: het leveren van een bijdrage aan de integratie van vreemdelingen in de Nederlandse samenleving. Van de zijde van de RAD werd gevraagd of de inhoud van de dossiers een bijdrage kunnen leveren aan onderzoek naar het intreden in de Nederlandse samenleving van vreemdelingen. De dossiers bevatten vooral de neerslag van doorlopen procedures. Rooijackers voegde toe dat de dossiers ook neerslag bevatten van persoonlijke belevenissen inzake het vertrek naar Nederland.

Lucassen verklaarde dat hij bedoelde dat de beslissing over het bestand een signaal kan zijn naar de Nederlandse samenleving dat de immigranten ook deel uitmaken van de samenleving. Een beslissing is te zien als een signaal dat de overheid de facto erkent dat immigratie een belangrijk aspect is in de Nederlandse samenleving.

Lucassen bracht in zijn rapport een scheiding aan tussen de twee periodes: 1975-1985 en na 1985. Van de zijde van RAD werd gevraagd naar de reden daarvoor.

Lucassen verklaarde dat dat een pragmatische scheiding is. In de jaren negentig is er zoveel archiefmateriaal dat ook historici zich voor capaciteitproblemen gesteld zullen zien. Hij zei niet te verwachten dat er historici zullen zijn die al het materiaal in willen zien ten behoeve van onderzoek. In het decennium 1975-1985 gaat om een beperkter aantal dossiers. Het gaat om kleinere groepen immigranten, waardoor een steekproef moeilijkheden kan opleveren. Van de zijde van de IND wordt vastgesteld dat er aan een keuze voor een bepaalde selectie beheersaspecten zitten, die van belang zijn. De IND heeft de CAS een aantal zaken laten uitrekenen. Een van de uitkomsten is dat een bewaartermijn van 75 jaar betekent dat over 75 jaar het archief tot 100 km. is gegroeid. De IND stelt dat de oplossing die wordt gekozen door de IND ook op de aspecten van beheer en uitvoerbaarheid zullen worden onderzocht.

Van Drie merkte op dat de historische belangen en genealogische belangen sterk verschillende oplossingen genereren.

Lucassen stelde dat er een verschuiving in het historisch onderzoek te zien is. Er wordt nu meer systematisch historisch onderzoek gepleegd in dossierbestanden, zoals bijvoorbeeld een onderzoek dat hij met anderen heeft verricht in een bestand van 20.000 systeemkaartjes van de Vreemdelingendienst te Leiden, overigens een van de weinige bestanden die bewaard zijn gebleven. In de meeste gemeenten zijn dergelijke bestanden vernietigd.

Van Drie was van mening dat veel gegevens, buiten de basisgegevens, voor genealogen van belang kunnen zijn.

Oostenbroek voegde daaraan toe dat voor een latere generatie van immigranten ook het waarom van de trek naar Nederland van belang kan zijn. Bezien vanuit het oogpunt van integratie lijkt begrip van de afkomst positief voor het zelfbeeld van generaties afkomstig van immigranten en daarmee voor de integratie.

Severiens vond dat bij een keuze voor selectie van het bestand niet alleen historische argumenten zouden moeten wegen, maar ook belangen van burgers. Daarom bepleit hij blijvende bewaring van de dossiers van immigranten die zich blijvend in Nederland hebben gevestigd.

Lucassen reageerde dat het onderscheid tussen immigranten die blijven en hen die weggaan voor historisch onderzoek niet belangrijk is.

De RAD doet een voorstel voor selectie: tot 1985 alles bewaren, daarna alleen de archiefbestanddelen betreffende de mensen die zich blijvend hebben gevestigd. Vanaf ca. 1989 is met hulp van de geautomatiseerde systemen een onderscheid te maken in de betreffende dossiers.

De RAD is van mening is dat de belangen van blijvend gevestigde vreemdelingen bij de bewaring van de dossiers van aankomst in Nederland op dit beleidsterrein zwaar wegen. De dossiers bevatten de neerslag van de start van het Nederlandse burgerschap en kunnen van belang zijn bij de ontwikkeling van dit burgerschap en de identiteit van vreemdelingen en hun nakomelingen in relatie tot de Nederlandse samenleving. Voor bewijszoekende immigranten en hun nakomelingen vormt deze neerslag een onmisbare bron betreffende de aankomst in Nederland. Op dit beleidsterrein is het belang van de bewijszoekende burger gebaat bij blijvende bewaring.

Lucassen vroeg zich af of het niet heel moeilijk wordt om de scheiding tussen blijvend gevestigde immigranten en andere vreemdelingen goed aan te brengen, vooral als het gaat om personen die voor zij zich blijvend vestigen in Nederland andere – tijdelijke - verblijfstitels hadden

De RAD was van mening dat dit met goede bewaartermijnen wel af te dekken valt.

Van de zijde van de RAD wordt het voorstel voor selectie herhaald:

- alles tot 1985 bewaren
- vanaf 1985 alle dossiers van mensen die zich permanent vestigen bewaren;
- een steekproef maken van het resterend bestand.

Daarbij tekende de RAD aan dat de handelingen die nu met een B zijn gewaardeerd, zo gewaardeerd blijven, zoals bijvoorbeeld de handelingen betreffende het toelaten of afwijzen van vreemdelingen in afwijking van de regels.

Ook tekende de RAD aan dat een goed vastgestelde vernietigingstermijn voor dossiers van illegale vreemdelingen met (in aanvang) een illegale status, uitkomst zal moeten bieden voor het geval zij zich legaal blijvend vestigen, op basis waarvan hun dossiers volgens deze selectie bewaard zouden moeten worden. Zo'n vernietigingstermijn voorkomt dat er te snel dossiers vernietigd worden.

Lucassen stelde voor om alles tot aan de automatisering bewaren. Waarschijnlijk is dat makkelijker en efficiënter dan vanaf 1985 - dus nog voor de automatisering - een scheiding aan te brengen tussen de dossiers van de vreemdelingen die zich permanent vestigden en vreemdelingen met een tijdelijke verblijf. Verder stelde hij voor alleen de geautomatiseerde gegevens te bewaren

De IND reageerde daarop dat het geautomatiseerd systeem alleen gebruikt kan worden voor het maken van een selectie tussen permanent en tijdelijk, en dus nu niet kan dienen als substituut voor de gegevens op papieren dragers.

De RAD wil wel onderzoeken of blijvende bewaring van het materiaal tot 1989 mogelijk is.

De Vries vroeg Lucassen naar steekproeven in grote bestanden. Lucassen betoogde dat voor een steekproef een minimum aan gegevens nodig is. Hoe kleiner het bestand, hoe moeilijker een steekproef, omdat je het risico loopt dat een deel van de gegevens verloren gaat in de steekproef.

De RAD stelde voor een werkgroep te formeren om een steekproef voor te bereiden. Daarvoor zou de RAD deskundigen willen uitnodigen zitting te nemen in deze werkgroep. De werkgroep zou vooral duidelijk moeten maken hoe een steekproef verricht moet worden. Severiens wilde toch graag categorieën onderscheiden zien, bijvoorbeeld naar land van herkomst, reden voor de komst, etc.

Lucassen stelde vast dat een steekproef in principe a-select moet zijn, dan is er ook geen discussie over categorieën en worden in principe alle soorten categorieën in de steekproef gerepresenteerd.

Nadere informatie over het bestand vanaf 1985 leidden bij de RAD tot de conclusie dat het persoonsgebonden bestand tot 1985 in zijn geheel voor blijvende bewaring in aanmerking komt. De cesuur zoals gebruikt door Lucassen blijft gehandhaafd.

De conclusies van het driehoeksoverleg zijn:

- Tot 1985 alle persoonsgebonden neerslag bewaren.
- Vanaf 1985 worden alle dossiers van de personen die zich blijvend in Nederland vestigen bewaard. De waardering van de volgende handelingen wordt in die zin gewijzigd: 25, 47, 49, 52, 59, 65, 66, 67, 70, 85, 86, 93, 94, 99, 100, 101, 109, 111, 116, 117, 124, 125, 126, 127, 129, 132, 136, 137A, 141, 142, 158, 161 en 162
- Van de handelingen nrs. 18, 34, 35, 36, 44, 45, 46, 74, 75, 77, 78, 96, 98, 104, 106, 107, 110, 114, 120, 135, 138, 139 en 159, is de waardering V gehandhaafd omdat deze handelingen geen neerslag bevatten die direct betrekking heeft op de binnenkomst van de vreemdelingen zelf, maar op de organisatie van de uitvoering van het beleid.
- Van het te vernietigen bestand wordt een a-selecte steekproef genomen. Deze steekproef wordt voorbereid door een werkgroep. Deze werkgroep zal worden ingesteld voor het bestand bewerkt gaat worden. De steekproef betreft het bestand vanaf 1985. Deskundigen op het terrein van steekproeven en inhoudelijk deskundigen worden gevraagd zitting te nemen in de werkgroep. De werkgroep zal worden geformeerd op het moment dat de bewerking van het bestand zover is dat er een steekproef kan worden genomen. Dat kan een aantal jaren duren.
- Alle handelingen in de selectielijst die met een B waren gewaardeerd blijven met een B gewaardeerd.

Den Haag 23 mei 2000